

SOTE-UUDISTUS

Sosiaaliturvan uudistukset- 2020-luvun
sosiaalipolitiikan kokonaiskuvaa
hahmottelemassa

Sosiaalipoliittinen yhdistys

3.2.2015

Reijo Väärälä

Sote politiikkaprosessina

- ▶ Poliitiikan toimintatavan muutokset ja historiallisesti syntyneen puoluerakenteen muutokset
- ▶ Media, julkisuus ja läpinäkyvyys
- ▶ Uuden poliitikkopolven nousu
- ▶ Asiantuntijoiden roolin ongelmallisuus

Sote ja kuntauudistus

- ▶ Paras-hanke 2005-2011 (Vanhasen hallitus)
- ▶ Kataisen hallitukset sote ja kuntauudistuksen kytkentä tavoitteena vahvat peruskunnat
- ▶ Kuntauudistus jäihin, miksi?
 - ▶ Pakkoliitoskeskustelut ja kunnallinen itsehallinto
 - ▶ Valta paikallishallinnossa ja opposition voimistuminen

Valta kunnissa 2012 ja 2008 vaalien perusteella

Puolue	Valtuutetut		äänet		% -osuus		asetetut ehdokkaat 2012
	2012	2008	2012	2008	2012	2008	
Kok	1735	2020	545 889	597 727	21,9	23,4	6874
SDP	1729	2066	487 924	541 187	19,6	21,2	6987
Kes	3077	3518	465 167	512 220	18,7	20,9	8401
Per	1195	443	307 797	137 497	12,3	5,3	4394
Vih	326	370	213 100	227 999	8,5	8,9	2299
Vas	640	833	199 615	223 673	8,0	8,7	3506
Rkp	480	511	117 865	119 979	4,7	4,7	1350
Kd	300	351	93 257	106 639	3,7	4,2	1870
Yhteensä	9674		2 493 522				

Lähteet: Tilastokeskus 2009, PX-Web-tietokannat. Kunnallisvaalit aikasarjat

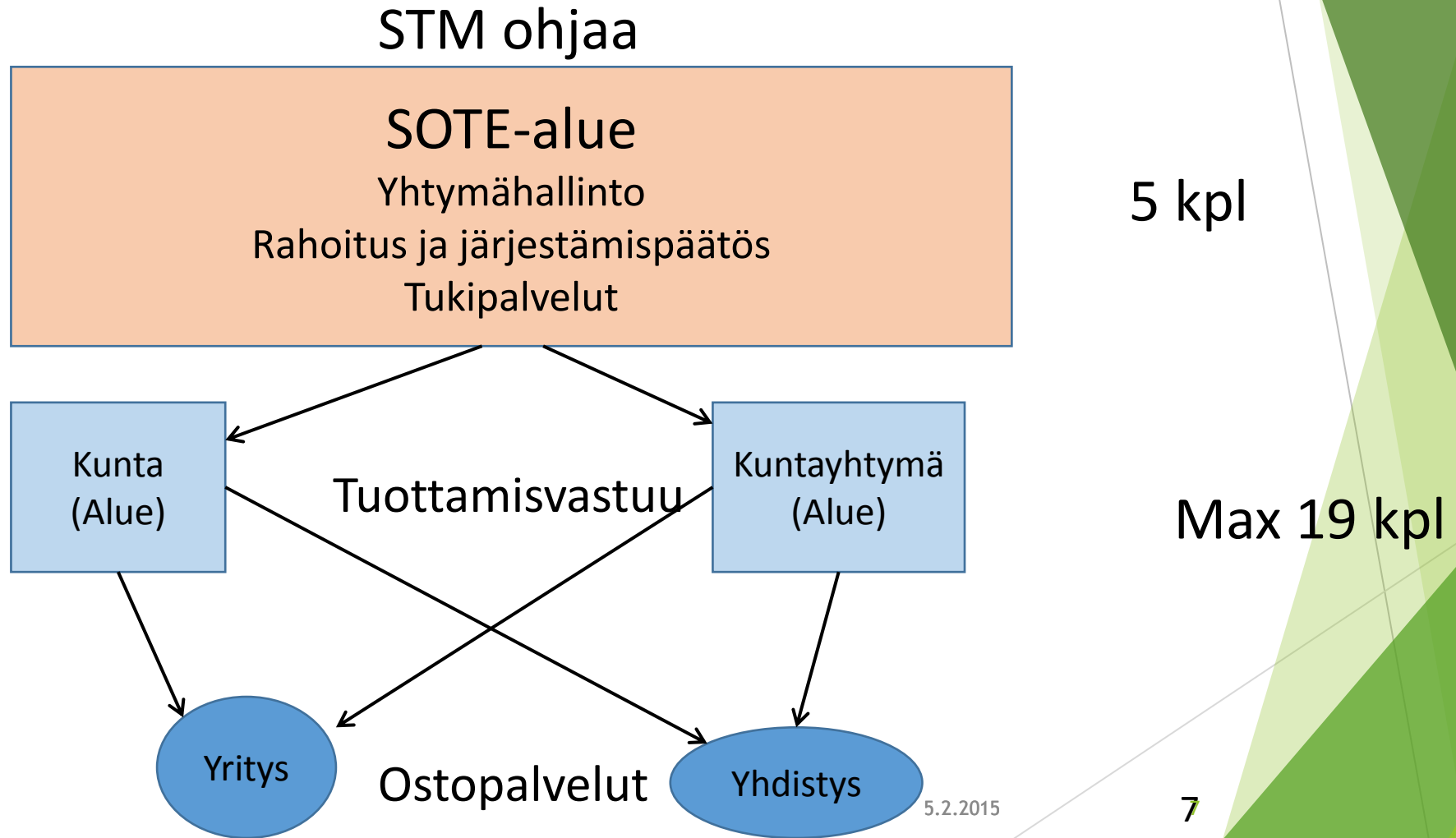
Soten taustoja

- ▶ Verkostoituvat erityispalvelut 1997-2003
 - ▶ Osaamiskeskusten kehkeytyminen
- ▶ Kansallinen terveyshanke (Pm. Lipponen ja min. Soininvaara 2001-2007)
- ▶ Sosiaalialan kehittämishanke 2003-2007
- ▶ Kunta- ja palvelurakennehanke, Paras 2005-2011
- ▶ Kaste -ohjelma 2008-
- ▶ Terveydenhuoltolaki
- ▶ Sosiaalihuoltolaki

Mitä on tavoiteltu?

- ▶ Vahvat peruskunnat, joilla vahvempi taloudellinen perusta
- ▶ Paremmat palvelut, laatu, saatavuus, peruspalvelujen vahvistaminen
- ▶ Uusi hallintorakenne ja parempi ohjattavuus
- ▶ Julkisen ja yksityisen uusi suhde
- ▶ Kolmannen sektorin uusi rooli
- ▶ Vallan hajauttaminen

Uusi soten rakenne

Kysymyksiä uudesta rakenteesta

- ▶ Perustuslaki, kunnallinen itsehallinto vs. palvelujen saatavuus
 - ▶ Paikallishallinto perustuu kunnan asukkaiden itsehallintoon (PL 121§:1 mom.)
- ▶ Demokratiavaje ja uudet vahvat vallan keskittymät alueilla
- ▶ Sosiaalihuollon ja sosiaalipalvelujen asema kokonaisuudessa
- ▶ Onko uudistus sosiaalipoliittisesti perusteltavissa?

Sosiaalihuollon asema

► Sosiaalihuolto:

- Vanhusten kotipalvelu ja laitoshoido
- Vammaisten palvelut ja tukitoimet
- Perheiden palvelut, mm. kasvatus- ja perheneuvonta, lasten hoito, adoptioasiat, huoltajuusasiat,
- Lastensuojelu
- Sosiaalityö
- Päihdepalvelut
- Toimeentulotuki
- Sosiaalinen luototus
- Asumispalvelut
- Omaishoito
- Kotihoito
- Perhehoito
- Sosiaalipäivystys

Uudistuksen sosiaalipoliittista arviointia

- ▶ Sosiaalipoliittista arviointia ei ole kovin paljon tehty, miksi? Keskustelu keskittynyt lähinnä terveydenhuollon hallinnollisiin kysymyksiin.
- ▶ Terveydenhuollon kannalta ja myös sosiaalipoliittisesti tärkeä näkökulma on vahvistuuko perusterveydenhuollon asema kokonaisuudessa?
- ▶ Terveydenhuollon sisäiselle integraatiolle rakenne luo uusia mahdollisuuksia
- ▶ Suurimmat epäilyni kohdistuvat sosiaalihuollon ja terveydenhuollon integraatioon.
- ▶ Sosiaalihuollon kehittämisyrittämissä on tavoitteena ollut luoda parempi yhteistyö ja verkostot niiden toimintojen kanssa, joissa sosiaaliset ongelmat ja palvelutarpeet muodostuvat.
- ▶ Sosiaalihuollon kannalta terveys on vain yksi alue muiden joukossa.

Sos.pol arviointia jatkuu....

- ▶ Sosiaalihuolto toimii ympäristössä, jossa tärkeitä alueita ovat terveyden ohella mm.:
 - ▶ Maankäyttö, asuminen ja liikenne sekä asuinalueiden sosiaalisen hyvinvoinnin edellytykset
 - ▶ Työllisyys
 - ▶ Nuorten sosiaalistuminen
 - ▶ Oppiminen ja koulutus
 - ▶ Kulttuuri ja liikunta

Sote-integraatio

- ▶ Sosiaalihuollon liittymät terveydenhuoltoon ovat historiallisesti muotoutuneita, enemmän hallinnollisia, yhteyksiä, joiden kautta perustellaan kiinteää integraatiota. Monissa asioissa sosiaalihuollolla ja terveydenhuollolla on selkeästi yhteinen toiminnan kohde.
- ▶ Uusissa sote-rakenteissa muodostuvat todennäköisesti vahvat alueelliset, pääosin lääkärijohtoiset, vallan keskittymät
- ▶ On mahdollista, että sote-integraatio tarkoittaa käytännössä sosiaalihuollon sellaisten erityispalveluiden kiinteää yhteyttä terveydenhuoltoon, joiden arvioidaan palvelevan terveydenhuollon kehittämistä. Muu osa voi jäädä tuottamisvastuullisten kehittämisen varaan.
- ▶ Miten varmistetaan se, että sosiaalihuollon ja kunnalle jäävien muiden toimintojen integraatio kehittyy.

Sosiaalihuollon asemasta

- ▶ Sosiaalihuollon rooli muuttumassa - paluu köyhäinhoitoon?
 - ▶ Päivähoidon hallinnollinen siirto
 - ▶ Toimeentulotuen kela-siirto
 - ▶ Vanhuspalveluiden medikalisointi
 - ▶ Päihde- ja mielenterveysasioiden kytkentä

Oma malli

- ▶ Kuntaudistus vahvojen peruskuntien mallin ympärille, jossa sote osana isojen kuntien kokonaisuutta
- ▶ Noin 20-25 kaupunkia voisi muodostaa peruskuntien rungon, huomioiden syrjäalueiden erityisyydet
- ▶ Suurten kaupunkikeskusten sisälle rakennettava uudet paikallista demokratiaa vahvistavat osallistumisen muodot

Jälkikirjoitus

- ▶ Synnyttääkö ministeriön ohjausvallan vahvistaminen tarpeen luoda uudet keskusvirastot?

KIITOS